

Skon Lenky Papáčkové

V květnu 2005 natrvalo opustila výzkumné plochy, laboratoř a pracovnu v Průhonících RNDr. Lenka Soukupová-Papáčková, CSc. (*1954). Tato významná vědecká pracovnice v oboru geobotaniky absolvovala Univerzitu Karlovu a postgraduálně vystudovala v bývalé Československé akademii věd. V průběhu pětadvaceti leté výzkumné práce si cílevědomě volila oborové zaměření, pro něž ji vybavila štědrá dědičnost, rodinná výchova a učitelé. Ač městská rodačka strávila v mládí hodně času v Orlických horách, kde vyklíčil její zájem o přírodu obecně a rostliny zvláště. Po studiích působila v Botanickém ústavu ČSAV (později AV ČR), kde měla — přes různá dobová omezení — velkou možnost rozvíjet svůj tvůrčí potenciál a podílet se na národních i mezinárodních programech biologického a ekologického výzkumu. V neschůdných terénech mokřadů a pohoří se pohybovala s lehkostí zdatné sportovkyně, za volantem terénního vozu se chovala jako zkušený šofér, na pokusných plochách s jistotou nasazovala složitou měřicí techniku a v laboratořích zvládala náročnou počítačovou metodiku. Stejnou všestrannost pak projevovala ve vědeckých komunikacích, protože uměla textem i ilustracemi nápaditě vyjádřit obtížné botanické problémy a navíc byla jazykově nadaná.

V průběhu pouhého čtvrtstoletí, které trval její profesionální život, Lenka stačila dokončit široké spektrum geobotanických prací týkajících se ekologie bylin, travin i dřevin a přinášejících významné poznatky

do problematiky xerothermních trávníků, pobřežní vegetace, mokřadů, rašelinišť, lesů, horské a polární tundry. Již ve své monografii o opuštěných polích Českého krasu (Studie ČSAV, 1984) prokázala talent pro pečlivou analýzu a syntézu velkého souboru dat. Z období svého působení na Třeboňsku výtěžila množství poznatků o životní strategii vodních a mokřadních rostlin, jež později využila jako spolueditorka a autorka knihy, kterou vydalo UNESCO v Paříži v řadě svých prestižních monografií o biosférických rezervacích. V druhém poločase své profesní dráhy se zaměřovala hlavně na lesy, rašeliniště a tundru na Šumavě, v Krkonoších, Krušných horách a ve Skandinávii.

Ve všech otištěných pracích — podepi-

sovaných konzistentně dívčím jménem Soukupová — se Lenka projevovala jako kreativní badatelka se schopností kombinovat terénní pozorování s pokusným pěstováním klíčových druhů rostlin; pozoruhodné byly např. její experimenty směřující k vysvětlení dosud záhadné dynamiky živého rašeliniště. Obětavě spolupracovala s profesionálními ochránci na zdůvodnění a šetrné ochraně přírodních rezervací v chráněných krajinných oblastech a národních parcích. Zasloužila se též o komplexní výzkum a globálně pojatou terminologii v arko-alpínské tundře Krkonošského národního parku. V návaznosti na práce v českých pohořích také rozvinula želez nedokončený výzkum v oblasti Abisko za polárním kruhem ve Švédsku.

Obětavost, organizační zdatnost, schopnost syntetizovat výsledky textem, čísly i nápaditými obrázky — to vše činilo z Lenky oblíbenou členku či vedoucí výzkumných kolektivů. Stejně vlastnosti osvědčovala v posledních letech, když dostala příležitost vést diplomové práce studentů a přednášet univerzitní kursu o rašeliništích. Tuto vynikající odbornici a krásného člověka znali i účastníci vědeckých konferencí, redakčních rad a mezinárodních exkurzí, s nimiž se Lenka dostala do Francie, do Skotska, na druhou stranu Atlantského oceánu nebo za polární kruh ve Skandinávii.

Zasluky Lenky Soukupové-Papáčkové nebudou zapomenuty. Jsou trvale zapsány v jejím díle a zůstanou v paměti kolegů a přátel v širokém okruhu botaniků a ochránců přírody. Její předčasné skon ve stáří 51 let je rodinná tragédie a zároveň citelná oborová ztráta.

Jan Jeník

70 let herpetologa Evžena Opatrného

Své 70. narozeniny oslavuje letos herpetolog doc. RNDr. Evžen Opatrný, CSc. Narodil se 3. prosince 1935 v Praze. Po vystudování gymnázia v Jablonci nad Nisou byl r. 1954 přijat na Univerzitu Karlovu, obor zoologie obratlovců. Pod vedením O. Olivy obhájil r. 1959 diplomovou práci Biologie skokana skřehotavého. Krátce působil jako učitel na základní škole v Liberci, r. 1962 byl přijat jako odborný asistent na katedru zoologie a antropologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Zde obhájil svou dizertační práci Potrava ropuchy zelené, v r. 1990 byl jmenován docentem. V letech 1973–1984 byl vedoucím herpetologické sekce Čs. společnosti zoologické při ČSAV. Přes 10 let přednášel na Filozofické fakultě pro Univerzitu třetího věku.

Už jako mladík se věnoval akvaristice, teraristice a kroužkování ptáků. Pod junáckou přezdívkou Muwín psal v letech 1968–1969 pro časopis Skaut-Junák povídky o životě zvířat (Poznáváš mě, Mauglí?, Z indiánova loviště). Patřil ke stálým příspěvatelům do časopisů Živa, Akvárium a terárium.

Celý život se věnuje fotografování přírody a slavných osobností, zejména z oblíbené

ného semaforu. Svými snímky živočichů se podílel na několika knihách jiných autorů. Zálubou Evžena Opatrného je také drobné řezbářství. Jeho díla vynikají citem pro krásu, často jim nechybí vtipná myšlenka. Roku 2002 z části svých výrobků uspořádal výstavu nazvanou Dřevíčka. Poněkud netradiční je jeho zájem o najádologii, může se pochlubit sbírkou vyobrazení mořských panen.

Positivní vztah má E. Opatrný nejen k živočichům, ale také k lidem. Svě přednášky

často zpestřoval zajímavostmi ze života obratlovců, dovede věrně napodobovat hlasy některých ptáků a savců. Studentům, kteří projeví zájem o zoologii, se ochotně věnoval. Není tedy divu, že v prosinci 1990 byl studenty katedry zoologie Univerzity Palackého vybrán jako Magister auratus. Avšak běda studentovi, který se nechal ukolébat docentovou vlídností na přednáškách a přišel na zkoušku nepřipraven! Posledním varováním před tímto neuváženým počinem byl nápis nade dveřmi jeho pracovny: „Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate!“ Tento citát z Božské komedie Dante Alighierioho v překladu znamená „Zanechte vši naděje vy, kdož vstupujete!“

I přes závažné zdravotní potíže má Evžen Opatrný stále mnoho plánů. V současné době píše několik skript a chystá se vydat sbírku fejetonů se zoologickou tematikou.

Se svým životem je spokojen, ale jedna věc mu zůstala odepřena. Hustý vous, dodávající stáří důstojný vzhled. Vždyť básníku a kritiku Jaroslavu Vrchlickému bylo pouhých 50 let, když ho mluvčí delegace studentů při oslavách narozenin oslovil „Velebný kmete!“ Evžen Opatrný však nemusí Vrchlickému důstojný vous závidět. Získal stejně jako on u studentů vážnost svou vstřícností a smyslem pro spravedlnost. Za všechny studenty, kterým pan docent přirostl k srdci, přejí ještě mnoho let spokojeného života.

Lenka Lisická